

Manual d'educació emocional per joves d'educació primària

MANUAL PEL PERSONAL DOCENT

Funded by
the European Union

Manual d'educació emocional per joves d'educació primària
MANUAL PER AL PERSONAL DOCENT

Autoria: Jasmin Finocchiaro, Laia Ezpeleta i Heinrich Geldschläger

Revisió lingüística: Cristina Guarro

Lideratge: Associació CONEXUS Atenció, Formació i Investigació Psicosocials

Entitats col·laboradores: Centro di Ascolto Uomini Maltrattanti, European Network for the Work with Perpetrators, Fundacion Blanquerna, Unizon

Any de publicació: 2023

CONSENT – Combating ONline early access to Sexually explicit material and ENhancing Tools to foster youngsters' healthy intimate relationships
101049565 - CONSENT - CERV-2021-DAPHNE

Finançat per la Unió Europea. No obstant això, els punts de vista i les opinions expressades són només de l'autor/a o autors/es i no reflecteixen necessàriament les de la Unió Europea o de l'autoritat atorgant. Ni la Unió Europea ni l'autoritat atorgant es poden fer responsables.

Amb el suport de:

**Funded by
the European Union**

**Generalitat de Catalunya
Departament d'Igualtat
i Feminismes**

Manual d'educació emocional per joves d'educació primària

MANUAL PEL PERSONAL DOCENT

1. Marc teòric.....	4
2. El context italià.....	5
3. El context espanyol.....	6
4. Mapeig	7
5. Introducció i objectius generals del programa Consent.....	10
6. Objectius específics del Manual	10
7. Què és i què no és aquest programa? Algunes consideracions inicials.....	11
8. Estructura i metodologia del programa.....	12
9. Programa per alumnat de 10–12 anys (5è i 6è EP)	13
Annex I: Recursos	36

1. Marc teòric

Al segle XXI, la societat europea afronta un repte urgent en la lluita contra la violència de gènere. Informes de l'Agència de Drets Fonamentals de la Unió Europea i de l'EIGE revelen una crua realitat: una de cada tres dones a la Unió Europea ha patit violència física i sexual des dels 15 anys. Aquest panorama desolador reflecteix la urgència d' abordar aquest problema profundament arrelat en les estructures socials i culturals.

No obstant això, els marcs legals i les mesures preventives han demostrat ser insuficients davant d'aquest repte. La violència de gènere no només té conseqüències devastadores per a les víctimes, sinó que també comporta un cost econòmic estimat de prop de 226 mil milions d'euros a la UE. A més, la normalització de la violència i les actituds abusives de la pornografia en línia s'han identificat com una amenaça per al desenvolupament sexual saludable dels i les joves, representant un canvi preocupant en la cultura contemporània.

Objectius clau del projecte i el paper del Manual d'educació emocional per joves d'educació primària

En aquest context, el projecte CONSENT es presenta com una iniciativa prometedora. Sorgeix de la col·laboració entre serveis especialitzats de suport en violència de gènere, programes per a homes que exerceixen violència, investigadors/es i especialistes en tecnologies de la informació a Espanya, Itàlia, Suècia i Alemanya. A més dels seus objectius fonamentals de promoure rols de gènere saludables i prevenir la violència, el projecte CONSENT destaca per la seva aproximació revolucionària al desenvolupament d'un Manual d'educació emocional per joves d'educació primària, co-dissenyat amb professors i educadors. Aquest manual no només millorarà la seva motivació per integrar el Manual d'educació emocional per joves d'educació primària a la seva pràctica, sinó que també integra el coneixement dels col·laboradors sobre la violència de gènere, l'educació afectiva i sexual i la prevenció de la violència sexualitzada amb el coneixement específic que el professorat té sobre les característiques dels seus i de les seves alumnes.

Estratègies del Manual d'educació emocional per joves d'educació primària i el seu enfocament innovador

Aquest manual no es limita a un conjunt d'exercicis i materials educatius; és una col·lecció que inclou exercicis, vídeos, materials de sensibilització, qüestionaris, etc., adequats per promoure la consciència i canviar actituds. Està enfocat a l'aprenentatge basat en l'experiència, prenent com a referència models d'èxit com el Compass per a l'educació no formal de joves i el Compasito per a l'educació no formal de nens i nenes del Consell d'Europa, centrant-se en l'aprenentatge mitjançant l'experiència directa. La co-creació del manual amb joves i la seva validació mitjançant panells d'assessorament juvenil han garantit que satisfaci les seves necessitats i perspectives. Integrant l'experiència directa dels i les joves, aquest manual es converteix en un pilar essencial

d'aquest projecte holístic, proporcionant una via per abordar els reptes relacionats amb l'exposició a la pornografia i la normalització de la violència en les relacions.

Aquest manual s'alinea perfectament amb els objectius del projecte CONSENT, sent una eina innovadora i adaptable per educar els i les joves sobre la igualtat de gènere i les relacions saludables.

2. El context italià

A Itàlia, l'educació sexual ha estat durant molt de temps objecte de debat i discussió. Dins els grups focals realitzats en territori italià amb adolescents, s'ha apreciat que cada vegada hi ha una necessitat més urgent de començar a parlar de sexualitat i relacions. Per una banda, joves, professionals i algunes figures polítiques destaquen la importància d'introduir l'educació sexual com a matèria curricular a les escoles. No obstant això, aquest tema sovint es troba amb desafiaments per part d'altres figures.

Des d'un punt de vista legislatiu, les lleis italianes no exigeixen específicament l'educació sexual a les escoles. Les directrius nacionals d'educació recomanen incloure l'educació sexual en els plans d'estudi, però la decisió final queda a càrrec de les autoritats escolars locals. Els últims mesos del 2023, es va proposar una llei per introduir l'educació sexual des del nivell de l'escola primària, però fins ara, la proposta no ha estat aprovada.

Davant la falta d'una llei que exigeixi l'educació sexual a les escoles i proporcioni directrius sobre el tema, l'educació sexual s'inclou de manera variable en els plans d'estudi de les escoles italianes. Mentre algunes escoles ofereixen una educació sexual completa, altres poden limitar les discussions a la biologia humana sense abordar aspectes relacionals o socials. De tant en tant, hi ha sessions per parlar de sexualitat dirigides per professionals mèdics o personal hospitalari, centrant-se principalment en els riscos associats a la sexualitat, com la prevenció de malalties de transmissió sexual i embarassos no desitjats.

A més, el professorat sovint es troba gestionant la sensibilitat del tema sense una formació específica, la qual cosa pot afectar negativament la qualitat de l'ensenyament. Moltes vegades, els i les docents es queixen de la manca d'habilitats i formació adequades per compensar l'absència d'educació sexual formal. De fet, la seva educació sobre educació sexual a Itàlia sovint és inadequada.

Un altre desafiament és la disponibilitat de recursos econòmics. Com no hi ha una llei que exigeixi l'educació sexual a les escoles, les institucions que vulguin oferir tallers o espais per als seus estudiants han de confiar en serveis gratuïts o esforçar-se a trobar el finançament

necessari. Algunes escoles poden tenir accés a material educatiu i experts externs per millorar l'educació sexual, mentre que d'altres poden tenir recursos limitats o nuls. Aquesta disparitat pot afectar la qualitat de l'educació sexual que s'ofereix.

En resum, l'educació sexual a Itàlia és una qüestió complexa, amb reptes relacionats amb la legislació, la variabilitat entre escoles, la formació del professorat i l'accés a recursos adequats. Aquests factors contribueixen a una situació on l'educació sexual pot ser inconsistent i sovint insuficient.

L'experiència de CAM

La presentació del projecte CONSENT en el context italià va enfrontar inicialment reptes pel que fa als pares i mares, però al mateix temps, va comptar amb una gran participació dels i de les estudiants de secundària, amb aproximadament 400 alumnes involucrats. Entre els temes més interessants es trobaven el consentiment en les relacions íntimes/sexuals i la discussió sobre la sexualitat no només en termes biològics, sinó també en aspectes emocionals. El projecte es va centrar en com els models actuals expressats a través de les xarxes socials i la pornografia influeixen negativament en els i les adolescents. Els i les joves van expressar la seva capacitat per discutir aquests temes complexos en un ambient de confiança i seguretat, permetent-los involucrar-se, reflexionar i aprendre. El projecte va ser exitós en diverses escoles i hi ha hagut sol·licituds de continuïtat tant per part de les institucions com de fonts externes.

3. El context espanyol

A Espanya, no hi ha cap dubte que l'educació sexual és motiu de debat, tant dins de la comunitat educativa com als mitjans de comunicació. És una preocupació evident a la comunitat. L'educació sexual és legalment -i amb caràcter obligatori - una qüestió transversal que hauria d'incloure's als plans d'estudi. No obstant això, l'estat actual d'aquesta qüestió manca d'acció regular i decidida. En aquest sentit, sovint, l'educació sexual és impartida per associacions i organitzacions externes. Generalment, aquestes són organitzacions especialitzades en educació sexual. Com a resultat, a part de tallers aïllats, l'educació sexual té dificultats per introduir-se de manera transversal en el currículum. En aquest sentit, el resultat és que hi ha una important variabilitat en com les escoles aborden aquesta qüestió, normalment en funció de la seva sensibilitat a la importància de l'educació sexual.

A més, sovint, el personal docent es troba gestionant aquest tema, que és sensible i complex, sense una formació específica. En el marc d'aquest projecte, es van dur a terme diferents grups focals amb persones adultes (famílies i professionals) i joves. La majoria dels grups que es van

realitzar amb joves, es van fer amb nois i noies de 13 a 18 anys, i se'n va fer un a l'escola primària (entre 10 i 12 anys). Aquests espais i el debat que es va generar van proporcionar algunes pautes per desenvolupar de manera més precisa el present manual.

Pel que fa als grups focals amb joves, en general, confirmen les dades revisades anteriorment. Els i les joves demanen als adults no només explicar el que està malament, sinó també proporcionar alguns models o referències positives:

"QUAN ET DIVEN QUE LA PORNOGRAFIA NO REPRESENTA LA REALITAT, TAMPOC EXPLIQUEN QUINA ÉS LA REALITAT".

En la mateixa línia, demanen ser concrets:

"ELS ADULTS PARLEN DEL CONSENTIMENT I AFIRMEN QUE ÉS NECESSARI EN LA SEXUALITAT, PERÒ COM ÉS EL CONSENTIMENT DURANT EL SEXE?"

S'han trobat algunes diferències entre nois i noies, de manera que les noies expressen més preocupació, generalment, sobre l'impacte del consum de pornografia:

"CREC QUE SI MIRES PORNOGRAFIA ABANS DE TENIR SEXE, QUAN TENS SEXE, VEUS QUE NO ÉS EL MATEIX QUE EL QUE HAS VIST A LA PORNOGRAFIA [I ET SENTS MALAMENT], ÉS CLAR QUE NO SENTS PLAER PERQUÈ TENS ALGUNA COSA AL CAP QUE NO ÉS AIXÍ".

4. Mapeig

Aquest manual es basa en la minuciosa elaboració d'un mapeig i anàlisi de les millors pràctiques existents en el camp de l'educació sexual, amb un enfocament específic en les converses crítiques i centrades en fets sobre la pornografia i els seus perjudicis. En total, es van incloure en el mapeig 29 programes i materials metodològics diferents desenvolupats a Austràlia, Canadà, Suècia, el Regne Unit i els Estats Units. A causa de la limitació lingüística de l'equip del projecte, només es van triar materials en anglès i suec per a una anàlisi més detallada.¹

Com a resultat del mapeig realitzat, es van seleccionar els següents cinc materials metodològics per a una anàlisi en profunditat, ja que oferien l'enfocament més sòlid, basat en la recerca i holís-tic, sobre el tema de la pornografia i els seus perjudicis:

¹ Per a la llista completa de mètodes i programes inclosos en el mapeig, vegeu [l'annex I](#) a la pàgina 36.

1. **“It’s time we talked” (Austràlia):** Aquesta és una iniciativa de prevenció de la violència que ajuda als i les joves, els pares i mares, les escoles, el govern i el sector comunitari a entendre i abordar la influència de la pornografia. Aquesta iniciativa també inclou un recurs molt complet anomenat “In the Picture”, que dona suport a les escoles secundàries per abordar la influència de les imatges explícites sexualitzades.
2. **“Culture Reframed” (EUA):** Aquest programa té com a objectiu construir la resiliència i la resistència als mitjans hipersexualitzats i la pornografia en els i les joves, equipant els pares i mares/cuidadors/es i els i el professorat amb coneixements, habilitats i mètodes concrets per a conduir converses sobre la pornografia i el seu impacte negatiu.
3. **“Fight the New Drug” (EUA):** Aquesta és una organització sense ànim de lucre no religiosa i no legislativa que proporciona als individus l'oportunitat de prendre una decisió informada sobre la pornografia mitjançant la sensibilització sobre els seus efectes perjudicials. FTND també inclou dues eines específiques (*Bark* i *Fortify*) que es poden utilitzar per a l'educació així com per al canvi d'actituds i comportament.
4. **“Reality Check” (Suècia):** Aquesta és una iniciativa de prevenció de la violència que construeix la resistència i la resiliència dels i les joves als perjudicis de la pornografia, proporcionant als i les educadors/es, altres professionals i cuidadors/es els coneixements i les eines per educar els i les joves sobre l'impacte negatiu del consum, producció i cultura pornificada.
5. **“Sex and Relationships” (Suècia):** Aquest és un material metodològic basat en la recerca per a les escoles desenvolupat pel Lobby Suec de Dones, que promou la igualtat de gènere i la llibertat de la violència en les relacions íntimes.

La realització del mapeig i l'anàlisi de les millors pràctiques va ajudar l'equip del projecte CONSENT a comprendre què funciona bé/menys bé per a diferents grups objectius, concretament per a professors/es o educadors/es, pares i mares, cuidadors/es i joves, depenent del context, configuracions culturals i socials específiques, formats educatius, etc. El mapeig va mostrar que:

- Els materials i programes a petita escala són menys informatius i efectius per si mateixos, i en lloc d'això, haurien de ser incorporats o reunits per formar una metodologia a gran escala.
- Alguns dels materials i programes a petita escala inclosos en el mapeig manquen d'una base de recerca i valoració completa. Això és problemàtic, ja que la recerca i una base de valors sòlida i clara ajuden a abordar la resistència i les crítiques en parlar de qüestions sensibles dins del marc de l'educació sexual.

- La definició dels problemes i temes centrals en els quals se centren els materials i programes és crucial per garantir la mateixa comprensió dels problemes i temes que s'han d'abordar i prevenir. Desenvolupar alguna forma de glossari amb les definicions principals és una bona solució en aquest sentit.
- Els materials per a tots els grups objectius haurien de ser complets i, al mateix temps, fàcils de seguir, preferiblement textos curts i fàcils de llegir, llistes de control, fulls d'informació, lliçons a punt per a ús immediat, etc. Això dona més flexibilitat als professors/es i educadors/es i als pares/mares i cuidadors/es en relació amb què parlar i com construir converses segons una situació específica. Aquesta varietat de mètodes i eines facilita als interessats esmentats anteriorment iniciar converses crítiques sobre la pornografia i informades sobre el consentiment en el sexe i la sexualitat.
- Les eines i els materials per a l'aprenentatge interactiu dels i les joves són claus, ja que els i les joves es comprometen més amb l'aprenentatge i aprenen més i millor mitjançant la interacció.
- Per als professors/es i educadors/es, l'anomenada aproximació de tota l'escola (amb tots/es els/les professionals de l'escola, ONG locals i comunitats involucrades) ofereix l'oportunitat d'incorporar l'educació sexual crítica amb la pornografia i basada en el consentiment en el sistema educatiu. Això, al seu torn, fa que aquesta feina sigui més sostenible i efectiva a llarg termini.
- Per als pares i mares i cuidadors/es, les llistes de control i els consells per a la preparació de les converses sobre pornografia són de gran importància per fer que els primers passos per iniciar un diàleg crític sobre la pornografia i informat sobre el consentiment amb els seus fills siguin més suaus i disminueixin el nivell d'ansietat abans i durant aquestes converses.

Totes les conclusions i lliçons apreses es van tenir en compte i van ser utilitzades en la pràctica mentre es desenvolupava el manual del projecte CONSENT.

5. Introducció i objectius generals del programa Consent

Aquest programa s'ha dissenyat en el marc del projecte europeu Consent, a partir de la realització de grups focals amb joves i professionals de l'educació i amb la col·laboració i la creativitat d'aquests agents educatius. Així mateix, un panell assessor format per alumnat d'entre 12 i 16 també ha assessorat el procés de creació d'aquest programa.

El projecte Consent es dirigeix a professorat i alumnat d'entre 10 i 16 anys. Aquest programa constitueix un primer pilot l'impacte del qual en serà avaluat en el marc de l'esmentat projecte.

6. Objectius específics del Manual

- Oferir eines d'anàlisi crítica amb relació al consum de pornografia, a fi i efecte que l'alumnat pugui inserir-lo dins el context de la desigualtat de gènere.
- Encoratjar l'alumnat a esdevenir agents crítics pel que fa als rols i estereotips de gènere i, especialment, pel que fa a l'impacte de la pornografia i la hipersexualització de les dones.
- Reflexionar sobre la importància del consentiment positiu en les relacions sexoafectives, i esdevenir agents crítics amb l'impacte de la pornografia i les implicacions en les relacions íntimes.
- Proveir de nocions per a professorat i personal docent sobre el fenomen de la pornografia, i millorar la capacitat de detectar-ne i abordar-ne el consum amb l'alumnat jove, amb l'objectiu final de millorar el desenvolupament sexoafectiu i prevenir les formes sexualitzades de violència masclista.

7. Què és i què no és aquest programa?

Algunes consideracions inicials.

Aquest programa és una eina per a l'abordatge del consum de la pornografia i del seu potencial impacte en el desenvolupament sexoafectiu i en la construcció de l'imaginari sexual; no és un programa integral d'educació afectiva i sexual, ja que aquest hauria de ser transversal i present en totes les etapes educatives i hauria d'aprofundir en altres aspectes com el desig i el plaer. A més a més, centrar l'educació sexual i afectiva únicament en la pornografia pot tenir efectes contraproductius i no desitjats, com el reforç d'una educació sexual centrada en la restricció i la por oblidant una visió positiva de la sexualitat basada en l'exploració, la curiositat i el plaer.

Finalment, la millor eina per a contrarestar els efectes del consum de pornografia és una educació sexual integral, positiva i des de la infància.

Malgrat l'educació afectiva i sexual va més enllà de l'abordatge de la pornografia, es planteja una forma d'abordar-ne els efectes en el desenvolupament sexoafectiu.

Què sabem de l'impacte del consum de pornografia en el desenvolupament sexoafectiu de les persones joves?

El 62,5% de les persones d'entre 13 i 17 anys ha vist pornografia alguna vegada a la vida i, segons el gènere sentit, els nens hi ha estat més exposats (**87,5% dels nens** n'ha vist per un **38,9% de les nenes**) (Save the Children, 2020). L'observació qualitativa recollida als grups focals amb joves del projecte Consent concorda amb aquestes xifres.

La pornografia no és alguna cosa que només es trobi quan es busca expressament, sinó que apareix de forma continuada i en diverses formes (bàners, videojocs...).

El primer contacte amb la pornografia succeeix, de mitjana, **als 12 anys** mentre que un 8,7% hi ha tingut accés abans dels 10 anys (Save the Children, 2020). Això vol dir que, sovint, el primer contacte amb la pornografia és abans de tenir les primeres relacions sexuals compartides amb altres persones.

La pornografia a la qual les persones menors tenen més facilitats per accedir respon a i representa un imaginari **cisheteropatriarcal reforçant les violències simbòliques** pròpies d'aquesta cultura.

D'altra banda, plantejar-se l'abordatge de la pornografia i/o les seves conseqüències necessita un recorregut que prepari el terreny per a fer-ho. És per això -i amb l'objectiu d'acompanyar l'alumnat a emmarcar la pornografia en el context en què es dona per encoratjar l'anàlisi crítica- que es fa un recorregut més extens. No tot l'abordatge de la pornografia passa per parlar-ne explícitament, sinó que també cal dotar de context (rols i estereotips de gènere, violències masculistes, el tabú envers la sexualitat...) i posar-hi el focus en aquells aspectes que queden invisibilitzats, com el consentiment positiu.

És important recordar que aquest programa es dirigeix persones d'entre 10 i 16 anys per acotar la investigació metodològica; en cap cas, es pretén donar a entendre que únicament nens, nenes i adolescents reben l'impacte de la pornografia amb contingut violent, especialment contra les dones.

8. Estructura i metodologia del programa

Com ja s'ha comentat, el programa fa un recorregut per diferents aspectes que poden ser d'utilitat per posar context i analitzar críticament la pornografia a què accedeixen els joves. Com per exemple, els rols i estereotips de gènere, la cultura que hipersexualitza, especialment les dones, i la importància de la comunicació en la sexualitat per generar uns espais en els quals tingui cabuda el consentiment positiu.

El programa contempla 16 mòduls; per a cada mòdul o grup de dos mòduls es planteja una activitat que permet treballar uns continguts. Alguns dels mòduls estan pensats per treballar-los conjuntament, en una única sessió i a partir de la mateixa activitat.

Tanmateix, aquesta temporització és oberta, ja que són temes que sovint demanen més temps i sempre hi ha l'opció d'estendre el temps de cada mòdul.

Durada	16 mòduls, implementats en 8 sessions d'una hora.
Metodologia	cada mòdul -o cada grup de 2 mòduls- consisteix en una activitat per convidar a una reflexió addicional.
Objectiu principal	transferir el que s'ha experimentat a la classe i les reflexions fetes més enllà de l'aula.

9. Programa per alumnat de 10–12 anys (5è i 6è EP)

Mòdul 1	Introducció i generació d'un espai obert i segur
Mòdul 2	Emocions relacionades amb la sexualitat. Les emocions també són al cos!
Mòdul 3	Explorant la diversitat corporal 3.1 Un univers de cossos 3.2 Tots els cossos senten igual? 3.3 Què m'agrada i què no m'agrada? 3.4 O sí o no, no és tan clar.
Mòdul 4	Comunicació i consentiment 4.1 Expressem i acceptem els límits. Com se sent el límit? 4.2 Què és el consentiment? Experiències amb el consentiment
Mòdul 5	L'imaginari de la sexualitat
Mòdul 6	Estereotips de gènere
Mòdul 7	Violències masclistes
Mòdul 8	Hem sentit a parlar de violència sexual?
Mòdul 9	Abordatge de la pornografia
Mòdul 10	Si m'ha passat que...puc buscar ajuda
Mòdul 11	Tancament

Per a cada bloc de continguts trobaràs els objectius, una proposta de temporització i el missatge clau que busca arribar a l'alumnat.

Què no podem perdre de vista en el desenvolupament de les activitats?

- Hi ha un context social que **naturalitza les violències sexuals contra les dones** i l'accés a la pornografia es produeix en aquest context.
- Hi ha un context que **socialitza binàriament i jeràrquicament**, educant les noies per satisfer els desitjos dels nois mentre que educa els nois per ocupar el centre de les relacions, satisfer els desitjos propis i en el manteniment del poder.
- La pornografia més consumida **reforça** aquests aspectes.
- Totes les persones reben impactes negatius de la socialització de gènere i de la hipersexualització, de manera que poden sentir **pressió** per performar una sexualitat cisheteropatriarcal.

Què ens demanen les persones joves?

- Que en parlem clar.
- Que posem límits als comentaris que naturalitzen la violència sexual.

Atenció!

Abordar el consum de pornografia entre les persones joves no implica assumir que és la causa de tota violència sexual i/o masclista; no es pot reduir l'explicació de la violència sexual al consum de pornografia.

Activitats per a 5è i 6è de Primària

Mòdul 1:

Generar un espai obert i segur

Objectius L'objectiu principal d'aquest mòdul introductorí és crear un espai obert i el més segur possible per a tot l'alumnat:

- Emmarcar el clima necessari per iniciar el programa.
- Generar un marc compartit entre l'alumnat i el professorat en el qual es pot parlar obertament alhora que es posen límits a les actituds i comentaris que fan mal.

Temps 30'

Desenvolupament

Aquesta activitat es fa en format cercle de diàleg

1. Explica l'objectiu que tenen les activitats que fareu: pots explicar que en aquestes sessions parlarem de temes com el sexe, la sexualitat, els cossos i les influències de les imatges que -de vegades voluntàriament i, de vegades, involuntàriament- veiem sobre aquestes qüestions. Expressa clarament que l'objectiu no és jutjar les experiències personals, sinó augmentar el pensament crític per evitar possibles situacions difícils i no desitjables.
2. Emmarca i anticipa possibles emocions i reaccions que genera parlar de sexualitat: quan parlem d'aquests temes se'ns remouen coses i passen coses particulars; de vegades apareixen sentiments com la vergonya, el plaer, la curiositat o, fins i tot, pot ser que en alguns moments sentim incomoditat. També pots mencionar que de vegades en aquests estats apareixen rialles, ens posem vermelles o ens costa parlar i preguntar.
3. Demana el compromís del grup a respectar la intimitat de la resta de persones del grup, en cas que apareguin experiències personals.
4. Finalment, demanem a l'alumnat que escrigui quin valor o actitud necessita del grup per sentir-s'hi còmoda i per preguntar allò que vulgui, fins i tot, si apareix la vergonya.

CONSELL

És important emmarcar el tabú. Si et sents còmoda com a educadora, pots dir que a tu com a persona adulta també et passen totes aquestes coses.

MISSATGE CLAU

No avergonyir i no culpar.

Per completar l'activitat, pots exposar diferents temes com una calendarització i, fins i tot, proposar una mena de rutina de pensament i recuperar-la en finalitzar el programa:

QUÈ SABEM?	QUÈ VOLEM SABER?	?
...

En aquest cas has de saber que, possiblement, aquest programa no pugui donar resposta a totes les preguntes que apareguin. Tot i així, sempre queda una porta oberta a la sexualitat!

? QUÈ VOL DIR UN ESPAI SEGUR I QUÈ PODEM FER COM A PROFESSORAT PER POSSIBILITAR-LO?

No podem controlar totes les actituds, comentaris o reaccions que fan les persones que conviuen a l'aula. Així doncs, no sempre podrem garantir que no aparegui cap acció que pugui incomodar o violentar altres persones de la classe. El que sí que podem -i tenim la responsabilitat de fer- és posar-hi un límit.

Ens pot ajudar explicitar que si apareix cap actitud o comentari que pugui ferir les persones del grup, el recollirem, però que ho farem pel bé del grup i perquè és una oportunitat per reflexionar-hi. Totes les persones ens equivoquem.

Mòdul 2:

Emocions relacionades amb la sexualitat

Objectiu	Emmarcar el tabú de la sexualitat i oferir un marc a l'alumnat per entendre per què la sexualitat acostuma a anar acompanyada de vergonya o incomoditat alhora que d'altres emocions i sensacions plaents.
-----------------	--

Temps	30'
--------------	-----

Activitat i desenvolupament: Emocions a través d'emoticones

Mostrem emoticones i demanem a l'alumnat que vagi posant sobre una cartolina quins estats ens connecten amb la sexualitat.

Recollim la informació, nomenant les emocions i reflexionem al voltant de les diferents emocions i basant-nos en diferents preguntes. També podem començar a introduir què podem fer si apareixen emocions desplaents, plantejant-hi alternatives i fomentant la comunicació emocional.

MISSATGE CLAU

Recollir la diversitat d'emocions compartides, fent èmfasi a la diversitat d'emocions i acceptant-les totes (validació emocional). És natural que sentim emocions molt diverses en la sexualitat.

Mòdul 3:

Explorant el cos

Aquest bloc de continguts conté 4 mòduls que poden organitzar-se en dues sessions de la següent manera:

- Sessió 1** **Mòdul 3.1** Un univers de cossos
 Mòdul 3.2 Tots els cossos senten igual?
- Sessió 2** **Mòdul 3.3** Què m'agrada i què no m'agrada?
 Mòdul 3.4 O sí o no, no és tan clar

Mòdul 3.1: Un univers de cossos

Objectiu	Fomentar una visió positiva de la diversitat corporal i visibilitzar corporalitats. Incentivar una reflexió crítica sobre els cànons de bellesa i la pressió estètica
Temps	30'

Desenvolupament

Cada persona de la classe o per grups dibuixaran una persona nua i ho faran amb el guiatge de la persona docent. L'alumnat va dibuixant les parts del cos a mesura que l'educador/a va nomenant-les.

A continuació, es posen els dibuixos en comú i es demana a l'alumnat quines coses tenen en comú les diferents persones/siluetes que han dibuixat. Acompanyem a reflexionar a partir de diferents categories, fent èmfasi en com el nostre imaginari genera imatges corporals normatives (socialment acceptades) que deixen fora una multitud de característiques i acompanyem amb algunes preguntes per a reflexionar sobre els cànons de bellesa i la pressió estètica.

Reflexió

- Categories: color de pell, funcionalitat i/o presència d'extremitats, tipus de panxa, pes o primesa, forma dels genitals, pèls.
- Què no veiem en les imatges que hem creat?
- A mesura que anem reflexionant sobre les diverses categories, l'educadora aporta imatges alternatives a la normativitat corporal.

QUÈ POT PASSAR?

Que la majoria dels cossos representats tinguin característiques normatives (pell blanca, genitals sense pèl, cossos prims, amb totes les extremitats...). És important fer-ho notar i parlar d'altres corporalitats.

Que hi hagi més dificultat per dibuixar vulves que penis o que quan toqui dibuixar aquesta part del cos aparegui la vergonya. Sense sancionar que hagi aparegut, reforça l'intent de dibuixar aquestes parts com puguin.

Alternativa

Mostrem a l'alumnat una sèrie d'imatges amb diferents parts del cos. És important que no totes siguin blanques ni remetin a característiques europees, així com, no han de ser normatives (p.ex, cames o aixelles amb pèl).

MISSATGE CLAU

No hi ha dos cossos iguals i tots són vàlids; la diversitat és natural. De vegades, les imatges que veiem, els comentaris que fem o sentim no ens ajuden a estimar el propi cos, però això és un problema de la societat i no del nostre cos.

ALERTA

Sovint fem servir la paraula diversitat, no com a sinònim d'universalitat o per anomenar totes les formes de ser, sinó per assenyalar allò que és diferent a la norma. Això passa amb moltes qüestions i, especialment, en el món educatiu la paraula diversitat ha quedat impregnada d'aquest segon significat. És **MOLT** important no utilitzar la paraula diversitat per parlar només de corporalitats que surten de la normativitat.

LLIBRE

Estima el teu cos. Bel Olid.
És un conte que ofereix imatges de corporalitats molt diverses i des d'una mirada d'agraïment i invitació a estimar els nostres cossos.

Mòdul 3: Explorant el cos

Mòdul 3.2: Tots els cossos senten igual?

Objectiu	Prendre consciència que les corporalitats tenen funcionaments diferents malgrat haver-hi unes generalitats que una gran de persones comparteix pel que fa a la sensibilitat del cos.
-----------------	--

Temps	30'
--------------	-----

Desenvolupament

Aprofitant els dibuixos del mòdul anterior, demanem a l'alumnat que marqui amb el color que desitgi quines part del cos creuen que són més sensibles.

Preguntes per a la reflexió

- La sensibilitat sempre té a veure amb sensacions plaents?
- Pot ser que la sensibilitat i les sensacions corporals plaents canviïn en funció de la situació?
- Pot ser que a una mateixa part del cos ens agradi una forma de contacte però no una altra?

Quan una zona és molt sensible, ho és pel plaer però també per sensacions desagrades. Que ens agradi o no una sensació corporal també depèn de com sigui la intensitat del tacte.

MISSATGE CLAU

Pel que fa a la sensibilitat, hi ha diferències interpersonals i situacionals que poden marcar la diferència entre una sensació plaent o desagradable. No obstant, hi ha algunes parts del cos (com per exemple, els genitals) que són zones d'alta sensibilitat per a la majoria de les persones.

Mòdul 3: Explorant el cos

Mòdul 3.3: Què m'agrada i què no m'agrada?

Objectiu	Prendre consciència sobre allò que m'agrada, i allò que sento que no m'agrada, de forma connectada amb les senyals que ens dona el cos.
-----------------	---

Temps	30'
--------------	-----

Desenvolupament

Marquem una línia (real o imaginària) a terra i demanem a l'alumnat que se situï sobre la línia. A un costat, hi ha el terreny del "no m'agrada" i, a l'altre, el "m'agrada". Anomenem diverses situacions envers el propi cos i l'alumnat ha de connectar amb una sensació per posicionar-se a un costat o l'altre de la classe.

Opcional

Es pot graduar de manera que com més a prop de la línia, més neutralitat respecte a la sensació.

ALGUNS EXEMPLES

que m'esquitxin amb aigua freda, la sensació d'una dutxa calenta, que em facin pessigolles al peu, a les aixelles, a la panxa, que m'acariciïn els peus, que m'abra-cin quan estic enfadat/da, el xiuxiueig a cau d'orella, els pessics...

Finalment, poseu en comú les reflexions que hagin sorgit.

MISSATGE CLAU

De vegades és molt fàcil saber si una sensació m'agrada ("sento que sí") o no m'agrada ("sento que no"), però això no sempre és tan fàcil i pot variar en funció de la situació, de la persona i al llarg de la vida.

Mòdul 3:
Explorant el cos

Mòdul 3.4: O sí o no, no és tan clar

Objectiu	Promoure la idea del consentiment positiu.
Temps	30'

Desenvolupament

Aprofitant la dinàmica anterior, expliquem que escoltar el propi cos pot ser difícil però que en general podem establir tres tipus de sensacions globals (seguint la guia "sentir que sí, sentir que no"):

Sento que sí o contacte desitjat.

Contacte confús que em fa dubtar.

Sento que no o contacte no desitjat.

A continuació, treballem el que podem fer en cadascuna d'aquestes situacions i podem utilitzar la metàfora del semàfor, que més endavant aprofitarem.

Sento que sí o contacte desitjat (M'està bé) → llum verda

Contacte confús que em fa dubtar → llum taronja: millor reduir la velocitat i aturar-se.

Sento que no o contacte no desitjat → parar!

Aquesta activitat està extreta a partir de la guia "Sentir que sí, Sentir que no":

https://ajuntament.barcelona.cat/infancia/sites/default/files/guiasentir_ca_acc_2_0.pdf

Pots crear un plafó amb una silueta humana en la qual posar els tres colors del semàfor i una possible resposta.

MISSATGE CLAU

Si et trobes amb un contacte no desitjat, recordeu que no és culpa vostra i demaneu ajuda.

Mòdul 4:

Comunicació i consentiment

Mòdul 4.1: Expressem i acceptem els límits. Com se sent el límit?

Objectiu	Tenir l'oportunitat de notar i augmentar l'aprehensió sobre com se sent el límit; fomentar la capacitat de notar al cos la sensació del propi límit.
Temps	30'

Activitat: L'abraçada.

Desenvolupament

Aquesta és una activitat de visualització relaxada, de manera que cal crear un clima de tranquil·litat i un ambient relaxat (ens podem ajudar canvis ambientals com deixar poca llum a l'aula o llum tènue, modular el to de veu, fer una introducció gradual a l'activitat mentre s'explica què es farà, posar una música suau i sense lletra).

S'explica a l'alumnat que farem una activitat per provar com la ment i el cos ens podem ajudar a identificar els nostres límits i a quines senyals del cos podem posar atenció.

Podem preparar a la pissarra una cartolina perquè quedin recollits de forma permanent les sensacions i senyals que posteriorment comentarem.

Versió 1 (per aules menys avesades a fer pràctiques de relaxació)

Imagina que ets davant d'una persona a qui estimes molt, a qui respectes i a qui vols fer una abraçada per mostrar-li el teu agraïment. Fas una abraçada a la persona. Però aquesta persona no vol ser abraçada. No t'ho diu amb paraules, però demostra amb el seu cos que no vol o aprecia l'abraçada.

- Com demostra la persona amb el seu cos que no vol fer-ho?
Com se sent abraçar algú que no vol ser abraçat?
(anotem les senyals al plafó que hem preparat)

Ara imagina que ets davant d'una persona que no t'agrada i que no sembla ser gaire simpàtica. Aquesta persona ara t'està abraçant.

- Com se sent el teu cos quan t'abraça algú que tu no vols?
Com demostres amb el teu cos que no vols que et toquin?
(anotem les senyals al plafó que hem preparat)

Finalment, imagina que ets dempeus davant d'una persona que t'agrada molt i a qui tu també agrades molt i totes dues us voleu abraçar, així que us abraceu.

- Com se sent el teu cos quan t'abraça algú que sí vols que t'abraci?
Com demostres amb el teu cos que vols que t'abracin?
(anotem les senyals al plafó que hem preparat)

Versió 2 (per aules avesades a fer pràctiques de relaxació).

En aquest cas, el nucli de l'activitat és el mateix però s'introdueix una preparació més llarga d'atenció conscient al cos basada en la tècnica de l'escàner corporal.

Demanam a l'alumnat que tanqui els ulls i comencem la visualització (si tenim un bon espai per fer-ho, podem proposar que s'estirin, però es pot fer assegudes):

La persona docent que guia diu que

“farem un viatge pel nostre cos, a escoltar-lo i notar què ens diu”.

Va anomenant les parts del cos i va dient: “com es nota aquesta part? Està freda, calenta, relaxada...?”

Quan hem fet un recorregut bàsic -peus, cames, cul, esquena, braços, coll, cap- acabem portant l'atenció a la panxa

Quan hem arribat a la panxa, demanam a l'alumnat: “i ara, imagina que trobes una persona molt estimada, que us mireu i us apropau. Què se sent? Potser somrius, potser no... ara imagina que ve a fer-te una abraçada. Què et diu el cos?”

Donem espai per a connectar amb aquesta sensació i, poc a poc, convidem a tornar a obrir els ulls.

A continuació, després de compartir, proposem imaginar les altres situacions (ser abraçada per una persona que no ens agrada o a qui estimem però en un moment que no ho volem -per exemple, perquè ens hi hem enfadat-, tenir ganes d'abraçar algú que sembla no voler una abraçada)

ATENCIÓ

No tot l'alumnat té la mateixa facilitat per a fer aquest tipus de pràctiques. A l'inici, comenta-ho i explica que està bé si ens desconnectem i, fins i tot, si no podem continuar-hi. Demana que si és difícil per a algú, provi d'estar en silenci per les companyes i dona la possibilitat d'anar posant una mà a les parts del cos que es van anomenant. Explica que tot està bé i que malgrat que vulguin fer preguntes durant el guiatge és millor que no ho facin i es deixin anar. Finalment, tanquem amb les reflexions que sorgeixin, posant en comú les vivències compartides i personals i acabem d'omplir el plafó o cartolina que hem preparat. A més dels senyals corporals, també demanam quines preguntes podem fer per a demanar-ne el consentiment.

Mòdul 4: Comunicació i consentiment

Mòdul 4.2: Comunicació i consentiment

Objectiu	Reflexionar sobre el consentiment en el contacte amb altres persones.
Temps	30'

Activitat: El semàfor

Es recomana imprimir una imatge d'un semàfor, o bé 3 punts: verd, vermell i taronja.

Desenvolupament

Un cop més, donem una silueta del cos humà a cada persona i agafem 3 colors (verd, vermell i taronja). Explica que la gent normalment es toca mútuament de diferents maneres, per exemple abraçant-se, besant-se, encaixades de mans, etcètera. Al mateix temps, sovint no som del tot conscients del que pensem i senten les persones quan les toquem. Per exemple, hi ha gent a qui no li agrada que l'abracin i prefereix donar la mà, algunes persones prefereixen les abraçades curtes a les llargues, a d'altres no els agrada gens que els toquin perquè noten molta sensibilitat...

Explica què signifiquen els colors

- el vermell significa "no està bé",
- el taronja significa "no estic segur, potser"
- el verd significa "totalment bé".

Demanem a l'alumnat quines són les parts del cos en què "se senten bé si algú les toca o que no els hi importa" (llum verda), quines generen dubte (llum taronja) i quines són les més íntimes que no voldria que d'altres li toquessin (llum vermella).

Preguntes per acompanyar la reflexió posterior

Pel que fa a les zones verdes:

- Quin tipus de tacte pot ser? Sempre m'agrada?
- Que el nen o nena hagi experimentat aquest tacte i, en cas afirmatiu, quan?
- És comú aquest tocamet entre la gent en general, o especialment entre les amistats o persones estimades? Sabem què pensem/senten les amistats sobre ser tocadetes així?

MISSATGE CLAU

Totes les zones poden canviar de color en funció de la situació i les persones amb qui estem.

És molt important tancar l'exercici amb la idea clara que cap persona no pot tocar els nostres genitals, pits o zones que han marcat com a molt íntimes només les pot tocar qui ells decideixen.

També cal esmentar que si alguna persona, sobretot, si és un adult fa tocamets a aquestes zones és important que demanin ajuda a una altra persona adulta de confiança.

Mòdul 5:

L'imaginari de la sexualitat (Part 1)

Objectiu	Reflexionar sobre l'imaginari de la sexualitat present.
Temps	30'

Desenvolupament

Amb paperògrafs o cartolines grosses, demanem a l'alumnat que dibuixi què és la sexualitat per a ells i elles. Es una proposta d'associació lliure.

Un cop fets els dibuixos, s'analitzen.

- Què hem dibuixat? On hem après el que hem dibuixat? D'on hem tret aquests pensaments?
- En cas que les imatges interpel·lin molt un imaginari sexual adult, pots demanar al grup: per què creieu que ens surten aquestes imatges?
- En el que hem dibuixat, hi ha imatges que plasmen abraçades, afecte o carícies?
- Hi ha dibuixos que ens incomoden? Per què?
- Podem posar paraules a tots els dibuixos que veiem?

Si durant el procés has detectat que nens i nenes han fet dibuixos significativament diferents (per exemple, els nens han dibuixat aspectes més sexualitzats o imatges més explícites, o que les nenes han plasmat aspectes més emocionals de la sexualitat) pots assenyalar-ho i convidar a pensar per què passa això.

MISSATGE CLAU

La sexualitat és una experiència molt àmplia, té diferents aspectes i és diferent al sexe. La sexualitat inclou el desig, l'afecte, les carícies...

Mòdul 5:

Sexualitat i consentiment (Part 2)

Objectiu	Aprofundir en la noció de consentiment, concretament en l'àmbit de la sexualitat.
Temps	30'

Desenvolupament

A través del rol playing, proposa diferents situacions que permetin interioritzar la noció de consentiment. Proposa a un grup d'alumnes representar diferents situacions en què en una situació d'interacció social, una persona diu "NO".

Pots proposar diverses situacions, afegint-hi aspectes com el canvi d'opinió.

EXEMPLE

Un grup de persones és en una festa d'aniversari i hi ha un pastís. El grup pressiona una persona a menjar-ne un tall.

Preguntes per a la reflexió

- Ha estat fàcil dir que no? Com és la sensació de no poder dir que no?
- Què canviariéu de la situació, com la transformariéu?
- Com és la sensació de pressionar algú?

Pots proposar a l'alumnat repetir la situació, però, en aquest cas, amb els canvis proposats.

Si et poses les ulleres liles per observar, pots veure si exercir pressió és més fàcil o difícil per a les persones en funció de la seva socialització de gènere.

VÍDEO RECURS

Consent - it's simple as tea
<https://www.youtube.com/watch?v=oQbei5JGiT8>

MISSATGE CLAU

Sempre tenim dret a dir que "NO" i podem fer-ho en qualsevol moment, és a dir, podem canviar d'opinió.

No sempre és fàcil dir que "NO", moltes vegades depèn de la situació (per exemple, quan ens pressionen és difícil). Per això, cal preguntar i no donar per suposat el que l'altra vol o no vol.

Quan algú pressiona, és responsabilitat d'aquesta persona saltar-se el consentiment.

Mòdul 6:

Estereotips de gènere

Els estereotips de gènere són idees preconcebudes que s'han anat construint i transmetent en les societats amb el pas del temps.

Són construccions culturals i socials que classifiquen les característiques (de comportament, físiques, de sentir) de les persones, dividint i associant diferencialment homes i dones, i limitant-ne les respectives possibilitats per a desenvolupar certes habilitats.

Objectiu Posar sobre la taula els estereotips de gènere per encaminar, en els mòduls posteriors, les desigualtats que comporten.

Temps 30'

Desenvolupament

Fes dues siluetes en un paperògraf. A continuació, digues que una d'aquestes siluetes és una nena i l'altra, un nen.

Pots fer les siluetes amb l'alumnat utilitzant-ne els cossos mateixos; només cal resseguir la silueta i és una oportunitat per treballar el consentiment a l'hora de resseguir el cos d'un company o companya amb el retolador).

Un cop feta aquesta divisió, que és binària, construïm els personatges basant-nos en diferents categories:

COS	GUSTOS	PENSAMENTS	SENTIMENTS	QUI LI AGRADA?
------------	---------------	-------------------	-------------------	-----------------------

Preguntes per a la reflexió

- On veiem aquests estereotips? (anuncis, vídeos, videojocs...).
- Què fa un/a nen/na per demostrar que ho és? Com es comporta?
- Quin és el cost personal, per a un noi o una noia, de viure dins d'aquesta caixa?
- Què passa si un noi/noia surt de la "caixa de gènere" i comença a comportar-se d'una manera que no es correspon amb el que aquesta li indica?
- Quin tracte pot rebre de la seva família, dels seus iguals i de la societat? I a la sexualitat, com ens pot afectar?

MISSATGE CLAU

Tot i que ens agradaria que no existissin aquests estereotips, encara són presents a la societat i, de vegades, afecten les nostres vides.

Està bé no complir amb aquests estereotips i, per sentir-nos lliures de ser com volem ser, és important que les persones que ens envolten ens respectin.

Mòdul 7:

Violències masclistes

Objectiu	Identificar les violències masclistes presents en el nostre context.
Temps	30'

Desenvolupament

Dibuixa un iceberg i demana a l'alumnat quines desigualtats de gènere coneixen.

A grans trets, és possible que hi surtin:

- La violència en l'àmbit de la parella (psicològica, física, sexual...)
- La violència sexual
- Desigualtats en l'àmbit laboral (salarials o repartiment de feines).
- Repartiment desigual de tasques reproductives

Primerament, és possible que apareguin les violències més visibles.

A partir d'aquí, fent servir la metàfora de l'iceberg, anomena que hi ha altres formes de desigualtat que podem veure en el nostre context més pròxim i convida'ls a pensar-hi. A l'arrel de tot, hi ha els estereotips de gènere treballats en el mòdul anterior.

Pots donar alguns exemples propers a la seva realitat, com per exemple, l'ús desigual de la pilota o l'espai del pati o comentaris sexualitzadors ("tens xicot/xicota").

És possible que l'alumnat tendeixi a mencionar violències que ocorren més en altres contextos socioculturals. És important recollir-ho, validar-ho -sense negar les violències que viuen les dones en altres contextos- però resituar en el nostre context i evitar la reproducció d'estereotips culturalistes i racistes.

MISSATGE CLAU

La conclusió va encaminada al fet que els estereotips de gènere provoquen unes desigualtats.

A més a més, aquestes desigualtats es veuen reflectides en alguns aspectes que ens ensenyen de la sexualitat.

Mòdul 8:

Hem sentit a parlar de violència sexual?

Sovint l'alumnat de cycle superior ha sentit a parlar de paraules com violació o violència sexual. No obstant, abans de parlar-ne, cal identificar si això és així i què entenen quan en senten parlar.

Objectiu	Entendre la violència sexual en el marc de les violències masclistes d'una forma adequada a l'edat.
Temps	30'

Desenvolupament

Es tracta de la continuació de l'iceberg anterior. Prenent l'iceberg del mòdul anterior com a referència, amb les diverses desigualtats i violències que hi han aparegut, posem el focus en la violència sexual. Pots preguntar-los:

- Què en sabem? On n'hem sentit a parlar?
- Hi ha alguna cosa que no entenem?
- Creieu que ens afecta igual a nens i nenes sentir-ne notícies o comentaris? Quines diferències hi ha?

Aquesta és una oportunitat per identificar com els discursos sobre les violències sexuals remetent a la cultura del terror sexual. Recorda que aquests discursos tampoc ens hi ajuden.

Una cosa és visibilitzar la violència i posar-la sobre l'agenda i, una altra, és reforçar els discursos de la por, el terror i la victimització.

MISSATGE CLAU

El més important és saber que la violència sexual té a veure amb transgredir els límits de l'altra persona i no respectar-ne el consentiment. En cap cas és responsabilitat de la persona que la rep i de si hi ha posat límits o no.

Mòdul 9:

Abordatge de la pornografia. Cultura hipersexualitzada

Malgrat que molt probablement gran part de l'alumnat n'ha sentit a parlar o, fins i tot, ha estat exposat a imatges pornogràfiques, amb aquestes edats es treballarà la pornificació de la cultura més que no pas el contingut concret de les imatges que han vist. D'aquesta manera, evitem que, si hi ha alguna persona que no hi ha tingut accés, quedi massa impactada.

La pornificació de la cultura fa referència a totes aquelles imatges que, malgrat no ser explícitament pornografia tal i com la tenim entesa, ens remetent a aquest imaginari. És present en campanyes publicitàries, televisió, videoclips... Està íntimament lligada a la hipersexualització de les dones.

En aquest mòdul, és important tornar a recordar-los el respecte i escoltar empàticament la resta.

Objectiu	Identificar els elements de pornificació en els referents i consum culturals dels i les infants.
Temps	30'

Desenvolupament

Activitat: Abans de l'activitat, pots obrir una conversa sobre els coneixements previs sobre la pornografia. A continuació, demana-ls referents o materials que acostumin a mirar (tiktok, videoclips de cançons, personatges de videojocs...).

A partir del que us mostren, acompanya la reflexió cap als següents punts:

- Creieu que el que hi veiem s'assembla al que sabem o imaginem de la pornografia?
- Com apareixen les noies en aquestes imatges? I els nois?
- Creieu que representen relacions igualitàries o de desigualtat?

QUÈ POTS EXPLICAR DE LA PORNOGRAFIA A AQUESTES EDATS?

- Que la pornografia no està feta ni per educar ni ensenyar-nos res sobre la sexualitat.
- Que són imatges per a persones adultes.
- Que no són reals.
- Que de vegades a les imatges hi ha expressions de violència contra les dones.
- Que en les relacions sexuals reals, totes les persones han de sentir-se a gust i còmodes per a gaudir-ne.

MISSATGE CLAU

La pornografia és una ficció i no és una representació fidel del sexe. No obstant, de vegades representa situacions que s'assemblen molt a la violència sexual, sense dir que ho és.

La pornografia no ens mostra consentiment ni el desig tal i com succeeix a la realitat.

És possible que alguna vegada, sense que ho volguéssiu, us hagi aparegut alguna imatge a l'ordinador o al mòbil. Això acostuma a ser impactant. Si us passa, el millor és dir-ho a una persona adulta de confiança.

Mòdul 10:

Si m'ha passat que...puc buscar ajuda

Aquest mòdul va dirigit a donar els recursos necessaris a les persones joves en cas que detectin que han viscut alguna situació de violència sexual o l'hagin exercida.

Aquí tens alguns recursos per a mostrar a l'alumnat:

- Unitat de Suport a l'Alumnat en situació de Violència.
900 923 098 i usav.educacio@gencat.cat
- AADAS: Associació assistència a dones agredides sexualment.
- Centre Jove d'Atenció a les Sexualitats. <https://centrejove.org/>
- Barcelona. Fundació Vicki Bernadet. Assessorament psicològic i jurídic. Barcelona.
- Fundació Salut i Comunitat: Violències sexuals. <https://www.violenciassexuales.org/>
- Atenció a les violències masclistes. 900 900 120
- Atenció a violència de gènere: 016
- Emergències: 112
- Centre Plural

QUÈ POTS FER?

En cas que alguna persona s'apropi al professorat per a demanar ajuda, en un procés de demanda de suport és important no forçar la persona, acompanyar-la, no culpabilitzar-la, escoltant-la activament i seguir el protocol d'actuació de cada centre educatiu.

Si una persona viu directament o és testimoni d'una situació de violència, tant dins com fora del centre educatiu o encara que no ho tingui clar, però ha sortit alguna inquietud és important demanar ajuda als adults de confiança i als serveis de suport ja que té dret a rebre una atenció especialitzada.

MISSATGE CLAU

Recorda que la violència sexual no és mai responsabilitat de qui la viu, sinó de qui l'exerceix. La violència sexual no és sexualitat ni sexe sinó violència i no té a veure amb posar límits sinó que algú altre els ha transgredit.

Mòdul 11:

Tancament

Objectiu	Conduir a les conclusions i reflexions finals de tot el procés.
Temps	30'

Desenvolupament

Finalment, tanca el programa. Pots recuperar la rutina de pensament plantejada a l'inici i preguntar:

QUÈ EN SABIA ABANS?	EL QUE HE APRES QUE NO SABIA?	QUÈ VULL FER AMB EL QUE SÉ ARA?	SI TINC MÉS DUBTES, AMB QUI PUC PARLAR-NE?
...	

Una vegada que totes les persones ho hagin escrit, es posarà en comú per a la última reflexió final i fer-ne el tancament.

RECORDA'LS QUE...

..., si tenen dubtes sobre sexualitat, el millor que poden fer és preguntar – ho a la família o a l'escola.

MISSATGE CLAU

Reforçar els coneixements adquirits i els canvis futurs.

Annex I: Recursos

Recurs	Profesorat/ personal educatiu	Famílies	Altres	Jovent	Persones de +12	
1. <u>It's Time We Talked: In the Picture</u> https://itstimewetalked.com/in-the-picture/	X	X		X		AU
2. <u>Pornography: talking about it with teenagers 12-18 years</u> https://raisingchildren.net.au/teens/entertainment-technology/pornography-sexting/pornography-talking-with-teens#sharing		X				AU
3. <u>Catching on Later</u> https://fuse.education.vic.gov.au/ResourcePackage/LandingPage?ObjectId=3a7e444f-6e31-4a72-baf1-790bd6e4fe58&SearchScope=All	X					AU
4. <u>I heard it 'round the internet: sexual health education and authenticating online information</u> https://mediasmarts.ca/lesson-plan/i-heard-it-round-internet-sexual-health-education-and-authenticating-online-information	X					CA
5. <u>The Fourth R</u> https://youthrelationships.org/	X	X				CA
6. <u>In the age of Google, is sex ed. necessary?</u> https://mediasmarts.ca/blog/age-google-sex-ed-necessary	X					CA
7. <u>On the Loose: A Guide to Life Online for Post-Secondary Students</u> https://mediasmarts.ca/sites/mediasmarts/files/guides/on_the_loose.pdf	X					CA
8. <u>Relationships and Sexuality in the Media</u> https://mediasmarts.ca/sites/mediasmarts/files/lesson-plans/lesson_relationships_sexuality_media.pdf	X					CA
9. <u>Sexuality and Romantic relationships in the Digital Age</u> https://mediasmarts.ca/blog/sexuality-and-romantic-relationships-digital-age	X					CA
10. <u>Ses offline</u> https://www.argument.se/wp-content/uploads/ses-offline.pdf				X		SE
11. <u>Reality Check</u> https://reality-check.nu/	X	X		X		SE
12. <u>Sexochrelationer.se - methodological material on sex education</u> https://sexochrelationer.se/	X					SE

Recurs	Profesorat/ personal educatiu	Famílies	Altres	Jovent	Persones de +12	
13. <u>Planet Porn: Making it easier to talk about porn</u> https://bishtraining.com/planet-porn/			Responsible adults			UK
14. <u>Sex and Relationships Education (SRE) for the 21st Century</u> https://www.sexeducationforum.org.uk/resources/advice-guidance/sre-21st-century-supplementary-advice	X					UK
15. <u>Pornography – tips on how to address in SRE lessons</u> https://www.tes.com/teaching-resources	X					UK
16. <u>Childline: Online Porn</u> https://www.childline.org.uk/info-advice/bullying-abuse-safety/online-mobile-safety/online-porn/					X	UK
17. <u>We need to talk about pornography</u> https://www.amazon.co.uk/Need-Talk-about-Pornography-Relationships/dp/184905620X	X		Youth workers			UK
18. <u>Talking to your teen about porn</u> https://www.familylives.org.uk/advice/teenagers/sex/porn		X				UK
19. <u>NSPCC: Online Porn</u> https://www.nspcc.org.uk/keeping-children-safe/online-safety/inappropriate-explicit-content/online-porn/		X				UK
20. <u>Worried about your child and online porn?</u> https://www.thinkuknow.co.uk/parents/articles/Worried-about-your-child-and-online-porn/		X				UK
21. <u>Sexualization of young people</u> https://web.archive.nationalarchives.gov.uk/ukgwa/20100408143023/http://www.homeoffice.gov.uk/documents/Sexualisation-of-young-people2835.pdf?view=Binary	X	X		X		UK
22. <u>The Mix: Porn</u> https://www.themix.org.uk/search/PORN/				X		UK
23. <u>Online Pornography</u> https://www.internetmatters.org/issues/online-pornography/		X				UK
24. <u>Your Brain on Porn</u> https://www.yourbrainonporn.com/	X	X		X		UK

Recurs	Profesorat/ personal educatiu	Famílies	Altres	Jovent	Persones de +12	
25. <u>Culture Reframed: Solving the public health crisis of the digital age</u> https://culturereframed.org/		X				US US
26. <u>How to Talk to Your Kids about Pornography</u> https://www.amazon.com/Talk-Your-Kids-about-Pornography/dp/0986370843		X				US
27. <u>Fight the New Drug</u> https://fightthenewdrug.org/about/	X	X		X		US
28. <u>Good Pictures Bad Pictures: Porn-proofing Today's Young Kids</u> https://www.defendyoungminds.com/product/good-pictures-bad-pictures				X		US
29. <u>Navigating Pornography Addiction: A Guide for Parents</u> https://static1.squarespace.com/static/5146816de4b04055d30999b8/t/569a9724d8af100e85072fb2/1452971860313/Navigating+Pornography+Addiction-A+Guide+for+Parents.pdf		X				US

Funded by
the European Union

